

دو فصلنامه علمی تخصصی پژوهش در آموزش ابتدایی
سال اول، شماره ۱، بهار و تابستان ۱۳۹۸. صفحات: ۶۳-۷۴.

تحلیل محتوای کتاب فارسی (مهارت های نوشتاری و مهارت های خوانداری) پایه ششم ابتدایی بر اساس بازده های یادگیری گانیه

ثریا خزایی^{۱*}، رقیه ولی پور^۲، رسول علی پناهیان^۳

^{۱*} دانشجوی دکتری فناوری اطلاعات در آموزش عالی، دانشگاه بهشتی، تهران، ایران (نویسنده مسئول).

Email: Soraya.Khazai@gmail.com

^۲ مدرس دانشگاه فرهنگیان، تهران، ایران.

^۳ کارشناسی ارشد تکنولوژی آموزشی، دانشگاه علامه طباطبایی، تهران، ایران.

اطلاعات مقاله

دریافت: ۳۰ فروردین ۱۳۹۸

پذیرش: ۴ تیر ۱۳۹۸

واژگان کلیدی:

بازده های یادگیری گانیه،
تحلیل محتوا، دوره ابتدایی

چکیده

هدف پژوهش حاضر تحلیل محتوای کتاب فارسی (مهارت های نوشتاری و مهارت های خوانداری) پایه ششم ابتدایی از نظر میزان پرداختن به بازده های یادگیری گانیه می باشد. روش تحقیق در این پژوهش توصیفی از نوع تحلیل محتوا است. جامعه آماری این پژوهش دو جلد کتاب درسی پایه ششم ابتدایی در سال تحصیلی ۹۵-۹۶ می باشد؛ نمونه آماری نیز کل جامع در نظر گرفته شده است. یافته ها نشان داد در کتب مورد تحلیل ۴۵۴ مولفه مربوط به بازده های یادگیری گانیه شناسایی شد. در کتاب فارسی (مهارت های نوشتاری)؛ کمترین درصد فراوانی بازده های یادگیری مهارت های حرکتی با ۸۶/۴٪ و بیشترین تعداد مربوط به بازده یادگیری مهارت های ذهنی به فراوانی درصد ۹۶/۴۶٪ بوده است و در کتاب فارسی (مهارت های خوانداری)؛ کمترین درصد فراوانی بازده های یادگیری، مهارت های حرکتی با ۶۶/۹٪ و بیشترین فراوانی درصد ۴۱/۰۶٪ اطلاعات کلامی بوده است. همچنین کتاب فارسی (مهارت های نوشتاری) بیشتر از کتاب فارسی (مهارت خوانداری) به مولفه بازده های یادگیری گانیه توجه کرده است. پژوهش حاضر نشان داد میزان توزیع بازده های یادگیری در کتب مذکور به یک اندازه نیست؛ بازده مهارت های ذهنی دارای بیشترین فراوانی است.

Journal of Research in Elementary Education

Volume 1, Issue 1, Spring and Summer 2019. Pages:63-74.

The Content Analysis of The Sixth Grade's Persian Textbook of Elementary School (Writing and Reading Skills) Based on Gagne's Learning Outcomes

Soraya Khazaei¹, Rasoul Alipanahian², Roghayeh Valipour³

¹Department of Educational Sciences, Shahid Beheshti University, Tehran, Iran

²Lecturer at Farhangian University, Tehran, Iran

³Master of Educational Technology, Allameh Tabataba'i University, Tehran, Iran

ARTICLE INFORMATION

Received: 19 April 2019

Accepted: 25 June 2019

Keywords:

Gagne's Learning Outcomes, Content Analysis, Elementary.

ABSTRACT

This research aims to analyze the content of Persian textbook (writing and reading skills) of the sixth grade of elementary school based on Gagne's learning outcomes. The research method is descriptive and content analysis. The independent variables of this study are two textbooks of the sixth grade of an elementary school in the academic year 2016-2017. The statistical sample is also included the whole. The analysis showed that in the textbooks, 454 components related to Gagné's learning outcomes were identified (writing skills); the lowest percentage of motor skills of learning outcome is 86.4% and the largest number was related to the mental skills amounted to 96.46% (reading skills); the lowest frequency of outcome learning related to motor skills is 66.9% and the highest frequency which is 41.06% is related to verbal information. More learning outcomes were observed in writing skills than reading ones. This study showed that the distribution of learning outcomes in these books is not the same and the mental learning outcomes have the most frequencies.

مقدمه

برنامه و محتوای کتاب درسی، یکی از عناصر مهم نظام آموزش و پرورش است و در تحقق اهداف آموزش و پرورش نقش اساسی دارد. نظام آموزشی کشور ایران، نظامی متمرکز و مبتنی بر معلم و کتاب درسی می باشد؛ و از آنجایی که در بسیاری از موارد کتاب درسی تنها وسیله آموزشی می باشد که در اختیار معلم و دانش آموزان قرار دارد و فرایند یادگیری صرفاً به اتکای محتوای برنامه و مفاهیم و ارزش های مطرح شده در آن صورت می پذیرد و نیز از آنجایی که ارزشیابی های تحصیلی بر اساس محتوای کتاب درسی و برنامه آموزشی مربوطه صورت می گیرد، نقش کتاب به عنوان محتوای برنامه آموزشی بسیار مهم تلقی می شود و به همین دلیل جای بررسی و تعمق فراوان دارد. در این نظام آموزشی، کتاب درسی در کلیه سطوح تحصیلی وسیله اصلی یادگیری به حساب می آید؛ بنابراین، لازم است تا این ماده آموزشی به شکل مناسبی تهیه و تولید گردد. ساختار کتاب درسی باید بیانگر ویژگی هایی باشد که آن را از سایر کتاب های علمی متمایز سازد. (Research Deputy, 2003).

ادبیات تحقیق

کتاب های درسی، کتاب هایی هستند که بر اساس برنامه های درسی خاصی و با اهداف معین مطابق پایه، رشته و شرایط ذهنی و سنی یادگیرندگان تألیف، چاپ و از سوی مراجع ذی صلاح در وزارت آموزش و پرورش به تصویب رسیده اند و در چهارچوب زمانی معین، در کلاس های رسمی مدارس تدریس می شوند سپس از آن ها ارزشیابی به عمل می آید و یادگرفتن محتوای آن ها منجر به اخذ مدرک تحصیلی می گردد. (Rasouli & Amir Atashani, 2011). کتاب های درسی به لحاظ نقش و جایگاه خود به منظور حفظ و اعتبار و حیثیت علمی و فرهنگی در نظام آموزشی کشورها از اهمیت ویژه ای برخوردار می باشند. کتاب های درسی یکی از وسایل یادگیری می باشند که هنوز هم در نظام های آموزشی کشورهای مختلف مورد استفاده قرار می گیرند. هر چند که امروزه در اثر رشد و توسعه فناوری اطلاعات رسانه های نوشتاری کم اثر معرفی می شود ولی بسیار بعید به نظر می رسد که با توسعه فناوری، کتاب درسی از عرصه یادگیری حذف گردد (Maleki, 2008) همچنان که از زمانی که کتاب درسی برای ارائه در مدارس رواج یافته است تا کنون عدم نیازمندی به آن اعلام نگردیده است و یا اگر مسائلی در این زمینه هم وجود داشته است، به صورت جدی مطرح نشده است (Fathi Vajjargah & Aghazadeh, 2007).

بازنگری، تجدید نظر و اصلاح برنامه و محتوای کتاب های درسی می تواند دانش آموزان را به چالش فکری وادارد و از جمود فکری و ذهنی رها سازد و پاسخگوی نیازمندی های عصر جدید انسانها باشد (Aghazadeh, 2006). تعلیم و تربیت دوره ابتدایی نقش بسیار حساس و سرنوشت سازی در آینده ی دانش آموزان ایفا می کند، چون مخاطبین کتاب های درسی در این دوره کودکان هستند و ارائه ی پیام و محتوای آموزشی به آنها بایستی با دقت و احتیاط صورت گیرد و به تبع آن، دست اندرکاران تهیه ی محتوا و برنامه ریزان درسی مسئولیت سنگینی بر دوش دارند. آنچه که علاقه مندی دانش آموز را به برخی کتاب های درسی برمی انگیزد، به عوامل مختلفی، از جمله معلم، رشته درسی و کتاب درسی بستگی دارد. کتاب درسی از اجزای مختلفی تشکیل شده است. جلد، متن، تصویر، پرسش ها، رنگ، فونت و حروف (Shoari Nejad, 1994). با توجه به موارد بالا، نقش کتاب در برنامه آموزش بسیار مهم تلقی شده و جای تعمق، بررسی و تتبع فراوان دارد. بازنگری، تجدید نظر و اصلاح برنامه و محتوای کتاب های درسی زمینه رشد برنامه ریزی و به تبع آن رشد تحصیلی را فراهم می آورد (RaeisDana, 1997). از سوی دیگر یادگیری نیازمند انگیزه های متفاوتی است از جمله میل و رغبت شاگرد به آموختن که در واقع این میل و رغبت محرکی است که نیروی فعالیت را افزایش می دهد. هدف یکی از عوامل ایجاد انگیزه است که به فعالیت انسان جهت و نیرو می دهد. برای اینکه در مدارس یادگیری شاگردان عمیقتر و مؤثرتر باشد، هدف های تربیتی باید انعکاسی از

احتیاجات و تمایلات شاگردان باشد و به طور مشخص و واضح در کتب درسی بیان شود. مشخص بودن هدفها در مدرسه، سبب هماهنگی بین فعالیتهای معلم و شاگرد می شود (Shabani, 2001).

هدف های آموزشی مقاصدی هستند که دانش آموزان باید به آن برسند. بنابراین باید کاملاً واضح، روشن و در کمال صراحت بیان شده باشند. و نوع رفتار و قابلیت هایی را که انتظار داریم شاگرد پس از یادگیری مطلبی خاص به آنها برسد، مشخص کند. نقش این هدفها آن است که با واضح ترین عبارات و با دقت کافی آنچه را شاگرد باید در جریان یک تجربه یادگیری بیندیشد، انجام دهد یا احساس کند، روشن نماید و چون بر رفتار نهایی، یعنی رفتاری که در انتهای یک فعالیت آموزشی باید از شاگرد سر بزند تأکید می کند، معیار خوبی برای مشاهده و اندازه گیری میزان یادگیری شاگردان خواهد بود. اگر هدف های آموزشی در فرایند تدریس تنظیم نشود، معلم معیار درستی برای انتخاب مواد آموزشی، محتوای برنامه، روش و وسایل آموزش در دست نخواهد داشت و ممکن نیست بتواند نتیجه ی یک دوره ی آموزشی را بصورتی مؤثر ارزشیابی کند. در زمینه ی اهداف آموزشی طبقه بندی های گوناگونی توسط صاحب نظرانی چون بلوم، میگر، گانیه و... شکل گرفته است. با توجه به اینکه بیان همه ی آن ها در این پژوهش میسر نیست بنابراین فقط به بیان طبقه بندی اهداف آموزشی توسط گانیه می پردازیم. در این میان دیدگاه گانیه در طبقه بندی اهداف آموزشی براساس انواع یادگیری به عنوان یکی از دیدگاه های حوزه یادگیری شناختی جایگاه ویژه ای در حوزه آموزش و طراحی آموزشی به خود اختصاص داده است. از نقطه نظر این رویکرد، ملاحظه و کاوش جدی عوامل و شرایط مؤثر بر یادگیری بایستی از کلی ترین اصول فرایند یادگیری نظیر مجاورت و تقویت فراتر رفته و این اصل مورد توجه قرار گیرد که یادگیری به آمادگی ها و توانایی هایی نیاز دارد که از این آمادگی ها می توان تحت عنوان بازده های یادگیری یاد کرد (Gagne, 1985). گانیه به جای اصطلاح «هدف های آموزشی»، اصطلاح «بازده های یادگیری» را به کار برده اند. به نظر گانیه و بریگز بازده های یادگیری که در قالب قابلیت ها شناخته می شوند در شرایط یادگیری مشخص آموخته می شوند. در حقیقت گانیه در بیان مباحث نظری خود به مساله تفاوت در نحوه یادگیری افراد توجه نموده و اظهار می نماید که یادگیری صرفاً رایحه پاسخ یا عکس العمل در قبال محرک های خارجی نیست و نمی توان تنها با رابطه تداعی یا ارتباط آن بیان نمود، بلکه یادگیری فعل و انفعالات و پردازشی است که روی اطلاعات وارد شده به ذهن افراد صورت می گیرد (Fardanesh, 2006). از نظر گانیه بازده های یادگیری دربرگیرنده مولفه های مهارت های ذهنی، اطلاعات کلامی، نگرش ها، راهبردهای شناختی و مهارت های حرکتی بوده که به عنوان متغیرهای دروندادی، وارد معادله یادگیری شده و در طی فرایند یادگیری ضمن تسهیل فرایند یادگیری، متناسب با شرایط محیطی آموزش تغییر یافته و در روند تحقق پیشرفت تحصیلی به عنوان برون داد عمل آموزشی، نقش عمده ای را ایفا می نمایند. منظور از مهارت های ذهنی، بازده های یادگیری حاصل از شکل های اساسی یادگیری از جمله یادگیری علامتی و یادگیری محرک پاسخ هستند (Saif, 2009). به باور گانیه مهارت های ذهنی چگونگی برخورد فرد با محیط را مشخص نموده و به عنوان توانایی استفاده از نمادها در جهت کنش متقابل با محیط توسط یادگیرنده به کار می روند. مهارت های ذهنی به چهار طبقه فرعی تمیز دادن، مفاهیم، قواعد و حل مساله تقسیم می شوند. اطلاعات کلامی، آن دسته از معلوماتی هستند که به مقدار زیاد در طول زندگی فرا گرفته شده و افراد آن را به صورت جمله یا لغت به کار می برند (Fardanesh, 2006). اطلاعات کلامی از سه طبقه فرعی یادگیری نامها یا برچسبها، یادگیری واقعیتها و یادگیری دانش کلامی سازمان یافته تشکیل می شود (Gagne, 1985). نگرش به عنوان یک حالت آمادگی ذهنی و عصبی سازمان یافته تعریف می گردد که از تجربه به دست آمده و بر پاسخ فرد نسبت به همه موضوعات و موقعیت هایی که این پاسخ بدانها مربوط می شود تأثیری جهت دهنده یا پویا می گذارد. از دیدگاه گانیه برای شکل گیری نگرش در یک فرد، مفاهیم و اطلاعات کلامی به عنوان پیش نیازهای این فرایند مطرح می گردند (گانیه، ۱۳۷۳). از نظر گانیه راهبردهای شناختی به عنوان مهارت های مربوط به پردازش اطلاعات مطرح شده که به طور درونی سازمان یافته و ضمن پردازش اطلاعات مطرح شده که به طور سازمان یافته و ضمن نظم بخشی به مفاهیم و قواعد بر آنها نظارت دارند (Saif, 2009). مهارت های حرکتی نیز به عنوان توانایی های یاد

گرفته شده‌ای که بازده آنها در سرعت، صحت، شدت و نرمی حرکات بدنی منعکس می‌گردد در طبقه بندی بازده‌های یادگیری گانیه جای گرفته است (Ali Abadi, 2006).

اغلب کشورها بودجه های بسیار کلانی را در آموزش و پرورش سرمایه گذاری می کنند برای توجیه هزینه های آموزش و پرورش باید برنامه ریزی منظمی در راستای رسیدن به اهداف آموزشی صورت گیرد. از جمله این برنامه ریزی ها می توان به برنامه ریزی برای چگونگی کاربرد روش های تدریس، طراحی آموزشی و غیره اشاره کرد. اولین قدم و مهمترین نقطه شروع در امر برنامه ریزی ها تعیین هدف و مقصد است. «تا فرد نداند مقصدش کجاست هرگز نمی تواند به گزینش بهترین راه رسیدن به آن بپردازد» (Shabani, 2001). طراحی های منظم آموزشی با تعیین هدف، مسیرها، گامهای رسیدن به آنها از طریق تحلیل آموزشی، انتخاب وسیله آموزشی و تعیین شیوه ارزشیابی مشخص می شوند. با توجه به این مسئله و با عنایت به اینکه هر درسی دارای هدف مشخصی است، مشاهده می شود که در راه رسیدن به اهداف آموزشی مشکلاتی پیش می آید که برخی از این مشکلات مربوط به عدم بیان اهداف آموزشی در کتب درسی یا توزیع نامناسب آن می باشد. به همین دلیل، هدف از مطالعه و تحلیل محتوای کتاب درسی، بررسی و شناخت دقیق محتوای آن از نظر میزان توجه به بازده های یادگیری و درک اثرات مستقیم و غیر مستقیم محتوا بر ابعاد متفاوت یادگیری شناختی، عاطفی و مهارتی دانش آموزان از سوی دیگر می باشد. بنابراین کتاب درسی باید بر اساس اهداف آموزش و پرورش و متناسب با شیوه های نوین، به منظور ارتقای کیفیت رشد دانش آموزان در تمام ابعاد و زمینه ها به ویژه ارزشهای مطلوب جامعه، تدوین و تألیف گردد، مهمترین و پایه ای ترین دوره در بین دوره ها می تواند پایه ششم ابتدایی باشد، همچنین سال تحصیلی ۱۳۹۲-۱۳۹۱ اولین سال اجرای نظام آموزشی ۶-۳-۳ و اضافه شدن پایه ی ششم دوره ابتدایی است. پژوهش حاضر درصدد است نشان دهد وضعیت ساختار کتب فارسی (مهارت های خوانداری و مهارت های نوشتاری) پایه ی ششم متناسب با بازده های یادگیری گانیه چگونه است؟ با توجه به اینکه در نخستین سالهای اجرای پایه ششم ابتدایی هستیم، هدف این است که مشخص شود آیا کتب فارسی (مهارت های خوانداری و مهارت های نوشتاری) این پایه بر اساس بازده های یادگیری گانیه طراحی شده اند.

سلاحچی (Salahchi, 2005) در پژوهشی تحت عنوان «تحلیل محتوای کتاب اقتصاد سال دوم متوسطه براساس طبقه بندی بلوم و همکاران از هدف های رفتاری در سطوح حیطه شناختی» به بررسی کتاب اقتصاد سال دوم رشته ادبیات و علوم انسانی سال تحصیلی ۸۴-۸۳ بر اساس طبقه بندی بلوم و همکاران از هدف های رفتاری در سطوح حیطه شناختی و بررسی میزان توازن سطوح مختلف شناختی پرداخته است. در این پژوهش نمونه گیری به روش سرشماری و روش پژوهش آمار توصیفی (اعلام فراوانی- درصد و رسم نمودار) بوده است. نتایج این پژوهش نشان می دهد که در تدوین محتوای کتاب به همه سطوح شناختی به یک اندازه توجه نشده است و سطوح دانش و درک و فهم بیشتر مورد توجه بوده اند؛ لذا می توان گفت که محتوای کتاب مذکور از نظر میزان پوشش به روی سطوح شناختی از توازن مناسبی برخوردار نیست. شکوهی (Shokouhi, 2003) در پژوهشی با عنوان «تحلیل محتوای کتاب فارسی دوم دبستان بر مبنای طبقه بندی اهداف آموزشی در حیطه شناختی (بلوم و همکاران) به این نتیجه دست یافت که این کتاب بر هدف های سطح دانش و فهمیدن بر مبنای طبقه بندی اهداف آموزشی در حیطه شناختی تاکید دارد و به دیگر سطوح کمتر پرداخته شده است. مرتضوی اقدم (Mortazavi, 2008) در پژوهش خود با عنوان: تحلیل و ارزشیابی محتوای الکترونیکی درس فارسی عمومی براساس انطباق آن با اصول مایر و اهداف آموزشی بلوم در دانشگاه خواجه نصیر طوسی. نتایج پژوهش نشان داد که براساس اصول هفت گانه مایر میزان مطابقت محتوای الکترونیکی ارائه شده در آموزش الکترونیکی با اصول هفت گانه مایر به جزء اصل هفت (تفاوت فردی) که در سطح نامطلوب قرار دارد. بقیه اصول در سطح مطلوب قرار دارد. براساس اهداف بلوم میزان مطابقت محتوای الکترونیکی ارائه شده در آموزش الکترونیکی دانشگاه خواجه نصیر طوسی با اهداف آموزشی بلوم در سطح نامطلوب قرار دارد. صارونه (Saroneh, 2008) در پژوهش خود به تحلیل و ارزشیابی محتوای الکترونیکی درس زبان انگلیسی عمومی دانشگاه پیام نور براساس اهداف برنامه درسی و اصول هفت گانه مایر پرداخته است. نتایج این پژوهش نشان میدهد که محتوای

درس زبان انگلیسی عمومی دانشگاه پیام نور از لحاظ میزان مطابقت با اصول هفت گانه مایر و اهداف برنامه درسی در سطح نسبتاً مطلوبی قرار دارد.

مهیدیان و همکاران (Mehdian and et al, 2002). در پژوهشی با عنوان «ارزیابی اهداف یادگیری گروه‌های آموزشی دانشگاه علوم پزشکی کاشان» به تجزیه و تحلیل اهداف آموزشی نگارش یافته توسط گروه‌های آموزشی دانشگاه علوم پزشکی کاشان پرداخته است. روش این مطالعه تحلیل محتوا و به صورت توصیفی بوده است، فراوانی اهداف براساس سطوح مختلف حیطه شناختی به دست آمد و نتایج در مورد دروس مختلف مقایسه گردید. نتایج تحقیق نشان می‌دهد که در بررسی ۸۱۱۳ هدف یادگیری، از کل اهداف مورد بررسی ۹۶/۷٪ در حیطه شناختی، ۱/۸٪ در حیطه روانی حرکتی و ۱/۲٪ در حیطه عاطفی بود. اهداف یادگیری شناختی براساس سطوح مختلف یادگیری (طبقه بندی بلوم) بررسی و نتایج آن به شرح زیر است: ۳۷/۷٪ در سطح دانش، ۳۷/۶٪ در سطح درک، ۱۵/۸٪ در سطح کاربرد، ۵/۳٪ در سطح تجزیه و تحلیل، ۷/۲٪ در سطح ترکیب و ۹/۰٪ در سطح ارزشیابی بود. نتیجه‌گیری می‌شود که بخش عمده اهداف تدوین شده در حیطه شناختی و به ویژه در سطح دانش بود. اهداف عاطفی حداقل تعداد را دارا بوده است. رضوانی و زمانی (Rezvani & Zamani, 2012) در پژوهشی با عنوان «ارزیابی هم‌ترازی آزمون‌های سراسری، محتوای کتاب‌ها و اهداف آموزشی رشته آموزش زبان انگلیسی براساس اهداف آموزشی اندرسون و کراتول» هم‌ترازی محتوای کتاب‌های تخصصی انگلیسی سمت (سازمان مطالعه و تدوین کتاب‌های علوم انسانی دانشگاه‌ها)، آزمون سراسری کارشناسی ارشد و اهداف آموزشی رشته زبان از لحاظ محتوایی با استفاده از چک لیستی که به وسیله پژوهشگران این پژوهش براساس اهداف شناختی اندرسون و کراتول تهیه شده بود، مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفتند. این پژوهش از نوع ترکیبی است، لذا از روش‌های کمی (تحلیل محتوا) و کیفی (تحلیلی) استفاده شده است. نتایج بدست آمده این پژوهش نشان داد، نزدیک به ۸۳/۵ درصد کل اهداف را سطوح پایینی طبقه‌بندی اهداف آموزشی اندرسون و کراتول (به یاد آوردن، فهمیدن، به کار بستن) را تشکیل می‌دهد و تنها ۱۶/۳ درصد، اهداف سطوح بالایی (تحلیل کردن، ارزشیابی کردن، آفریدن) را به خود اختصاص داده است. هم‌چنین نتایج ناشی از تخمین میزان هم‌ترازی اهداف آموزشی، آزمون‌ها و کتاب‌ها نشان داد که این سه اجزا از هم‌ترازی قابل قبولی برخوردار نیستند و در بین اجزا آزمون‌ها و اهداف آموزشی از هم‌ترازی بیشتری نسبت به دیگر اجزا برخوردار هستند.

صمدی و مهمان دوست قمصری (Samadi & Mehmandoost Qamsari, 2011). در پژوهشی با عنوان « رویکرد پژوهش در کتاب‌های سال اول دوره متوسطه و مقایسه آن با اهداف آموزشی مورد نظر» پرداختند. نتایج حاکی از آن است که از میان اهداف کلی جمهوری اسلامی ایران ۸/۱۶ درصد، اهداف دوره متوسطه ۶/۴۵ درصد و اهداف دروس مورد نظر به تربیت کتاب فیزیک ۴۸ درصد، علوم اجتماعی ۳۴ درصد، علوم زیستی و بهداشت ۴۰ درصد، قرآن و تعلیمات دینی ۴ درصد و ادبیات فارسی نیز ۱۶ درصد به مولفه‌های پژوهش محور اختصاص دارد. سپس محتوای کتاب‌های مذکور با توجه به مولفه‌های این رویکرد مورد تحلیل موضوعی قرار گرفت. بیش‌ترین فراوانی در مجموع کتاب‌ها متعلق به گویه‌های حل مسئله و کم‌ترین آن متعلق به گویه سعه صدر و تحمل شکست می‌باشد. در نهایت به منظور دستیابی به چرایی ترکیب ظهور این مولفه‌ها در کتب مورد نظر شناسایی مشکلات و راهکارهای اجرای رویکرد در نظام آموزشی از مصاحبه با مولفان کتب مذکور و تحلیل این مصاحبه مدد گرفته شد. صفری و مرزوقی (Safari & Marzouki, 2009) در تحقیقی با عنوان «ارزیابی محتوای درسی کتاب‌ها، راهنمای تدریس و اهداف آموزشی درس علوم دوره‌ی راهنمایی تحصیلی، از لحاظ میزان توجه به مولفه‌های فراشناخت و آگاهی‌های فراشناختی دانش آموزان» به ارزیابی برنامه‌ی درسی، علوم دوره راهنمایی از منظر میزان تاکید بر آگاهی‌های فراشناختی پرداخته است. پژوهش، به روش توصیفی-تحلیلی انجام شد. جامعه‌ی آماری شامل: ۱- دانش‌آموزان دوره‌ی راهنمایی شهر شیراز بودند که تعداد ۵۵۱ نفر به روش تصادفی خوشه‌ای، انتخاب شدند. ۲- اسناد مورد بررسی شامل: کتاب‌های درسی و راهنمای تدریس و اهداف آموزشی پایه‌های اول، دوم و سوم درس علوم دوره‌ی راهنمایی بودند. ابزار جمع‌آوری اطلاعات شامل: پرسشنامه‌ی بررسی آگاهی‌های فراشناختی و فهرست تحلیل محتوا بود. یافته‌ها نشان داد که میانگین آگاهی‌های فراشناختی دانش‌آموزان ۳/۷۸ با انحراف معیار ۰/۶۵ بود. میانگین نمرات دانش‌آموزان در دانش فراشناختی (۳/۸۲)،

بیشتر از کنترل فراشناختی (۳/۷۴) بود. باتوجه به دامنه های میانگین که بین ۱ تا ۵ بود، این یافته ها در حد متوسط بالا قرار می گیرد. میانگین ضریب درگیری دانش آموزان با متن در ارتباط با مولفه های فراشناختی به دست آمده در تحلیل محتوای اسناد مورد بررسی، برای اهداف آموزشی معادل ۰/۲۶. برای راهنمای تدریس ۰/۱۹. و برای کتاب درسی ۰/۲۱. برآورد شد که پایین تر از حد انتظار برآورد شد که پایین تر از حد انتظار برآورد می شود. به عبارت دیگر، اهداف آموزشی به میزان ۱۳ درصد، راهنمای تدریس ۹/۵ درصد و محتوای کتاب علوم ۱۰/۵ درصد، بر آگاهی های فراشناختی تاکید داشتند. خدام و همکاران (Khodam and et al, 2006) در پژوهشی با عنوان «مهارت های طراحی سوال توسط مربیان بالینی پرستاری» به این نتیجه رسیدند که، بسیاری از معلمان از سوالاتی در سطوح پایین شناختی استفاده می کنند. این سطح سوالات تنها بر یادآوری ساده و درک پایه دانشجو تمرکز دارد در حالی که سوالات سطوح بالاتر، ایجاد قدرت ارزیابی و قضاوت را در دانشجو تسهیل می کند. گوک و همکاران (Gokdemir and et al, 2013) در پژوهشی با عنوان «استفاده از رویدادهای ۹ گانه گانیه در سیستم مدیریت یادگیری» با هدف مطالعه، طراحی، توسعه و ارزیابی سیستم مدیریت یادگیری، به این نتیجه رسیدند که طراحی آموزشی براساس مدل گانیه در توسعه سیستم مدیریت یادگیری مفید بوده است و می توان با یکپارچه سازی از مدل - های طراحی آموزشی دیگری نیز برای مطالعات آینده سیستم مدیریت یادگیری استفاده کرد. جونو و همکاران (Jono and et al, 2012) در پژوهشی با عنوان «نظریه یادگیری و طراحی آموزشی در توسعه محتوای چند رسانه ای برنامه ++C» با هدف بررسی امکان بهره گیری از نظریه در یادگیری و ترکیب آن با مزایای طراحی آموزشی به این نتایج دست یافتند که چنین ترکیب قوی قطعاً می تواند با ادغام بیشتر با مجموعه ای از چندرسانه های پیشرفته، در عرصه آموزش و پرورش امروز مفید باشد. اوزیلک و روبک (Ozdileka & Robeckb, 2009) در پژوهشی با هدف بررسی اولویت های عملیاتی از طراحی آموزشی و تجزیه و تحلیل مراحل طراحی آموزشی پرداختند. به این منظور بررسی الویت های طراحی آموزشی و تجزیه و تحلیل محتوای موضوعی توسط ۲۹ طراح آموزشی انجام شد. سوالات پژوهش در رابطه با زمینه های طراحی آموزشی باید بر روی عناصر آن تاکید بیشتری شود که این امر می تواند باعث تغییر و اثربخشی طراحی آموزشی شود.

اهداف و سوالات پژوهش

هدف این پژوهش تحلیل محتوای کتاب های درسی فارسی (خوانداری و نوشتاری) پایه ششم ابتدایی بر اساس میزان توجه به بازده های یادگیری گانیه می باشد. در این راستا سوالات پژوهش بدین صورت طرح شد:

۱. تا چه میزان محتوای کتاب فارسی (مهارت های نوشتاری) پایه ششم ابتدایی براساس بازده های یادگیری گانیه، طراحی شده است؟
۲. تا چه میزان محتوای کتاب فارسی (مهارت های نوشتاری) پایه ششم ابتدایی براساس بازده های یادگیری گانیه، طراحی شده است؟

روش پژوهش

از آنجایی که هدف این پژوهش توصیف و بیان وضعیت کتاب فارسی (مهارت های نوشتاری و مهارت های خوانداری) پایه ششم ابتدایی بر اساس میزان پرداختن به بازده های یادگیری گانیه است، یک پژوهش توصیفی به حساب می آید و از نوع روش تحلیل محتوا است. جامعه آماری این پژوهش کتاب درسی فارسی (مهارت های خوانداری و مهارت های نوشتاری) پایه ششم ابتدایی در سال تحصیلی ۹۵-۹۶ بود و حجم نمونه با حجم جامعه برابر بود چون هدف استخراج تمامی بازده های یادگیری و طبقه بندی آنها در مولفه های مورد نظر بوده است بنابراین تمام کتاب (متن - پرسشها - فعالیتها) مورد بررسی قرار گرفته به عبارت دیگر خود جامعه مورد بررسی قرار گرفته است. در این پژوهش، جهت بررسی محتوای کتاب از روش تحلیل محتوای محقق ساخته بر مبنای بازده های یادگیری گانیه استفاده می شود. روش کار به این صورت است که جمع

آوری اطلاعات در این پژوهش با مشاهده و مطالعه ی کتاب های مورد نظر در دوره ی ابتدایی انجام شد. متن کتاب ها در دوره ی زمانی دو ماهه مطالعه شد و با استفاده از جدول طراحی شده مطالب مورد نظر استخراج شد. بر پایه این بررسی، حضور هر مولفه، در درس در جدول مربوطه ثبت شد و به آن امتیاز یک داده شد. عدد یک ارزش رقمی ندارد و فقط نماد استفاده شدن آن مولفه در درس است. پس از آن تعداد فراوانی های هر مقوله و هر یک از مولفه های مربوط به آن محاسبه شد. واحد تحلیل بخش ها، فصول و درس های کتاب (اهداف، پرسش، تمرین، مسائل و فعالیت ها) بود. تقسیم بندی کتاب ها به بخش، فصل و درس برای راحتی کار کدگذار در جمع آوری داده ها بود، و این تقسیم بندی تاثیری در محاسبات ندارد زیرا برای تحلیل صفحه به صفحه کتاب مورد بررسی قرار گرفت. در تحلیل داده های حاصل از این پژوهش مفروضات آمار توصیفی بالاخص فراوانی، درصد، جدول و نمودار استفاده شد. بر این اساس محتوای کتاب فارسی (مهارت های نوشتاری و مهارت های خوانداری) پایه ششم ابتدایی در یازده مولفه مورد نظر (مولفه های سیاهه بازده های یادگیری گانیه) طبقه بندی و هر پیام در طبقه مناسب کد گذاری شده است. پس از عمل کدگذاری، فراوانی هر بازده یادگیری در جدول بازده های یادگیری گانیه وارد شد. همچنین با تعیین فراوانی هر کدام از بازده های یادگیری و تبدیل آن ها به درصد و نمودار، میزان کاربرد هر کدام از انواع بازده یادگیری در کتاب فارسی (مهارت های نوشتاری و مهارت های خوانداری) مشخص شده است.

ابزار پژوهش

به منظور تحلیل کتب پایه ششم ابتدایی، چک لیست محقق ساخته ای براساس بازده های یادگیری گانیه تهیه گردید. در این چک لیست مولفه های این بازده ها مشخص گردید که عبارتند از پنج مولفه کلی اطلاعات کلامی، مهارت های ذهنی، نگرش ها، مهارت های حرکتی و راهبردهای شناختی. اطلاعات کلامی در این چک لیست شامل سه زیر مولفه برجسب، واقعیت، اطلاعات سازمان یافته و مولفه مهارت های ذهنی شامل پنج زیر مولفه تمیز، مفهوم عینی، مفهوم تعریف شده، قواعد و قواعد برتر است. به منظور تعیین بازده های یادگیری گانیه برای تهیه چک لیست بعد از مطالعه منابع فارسی و لاتین افعال مرتبط با هر بازده نوشته شد. برای تعیین پایایی ۱۰٪ از محتوای نمونه به صورت تصادفی انتخاب شد. پس از آموزش ۴ کدگذار، از آنان خواسته شد بازده های یادگیری را در سیاهه بازده های یادگیری گانیه کدگذاری کنند. پس از کدگذاری، درصد توافق بین همه ی کدگذاران و در نهایت میانگین درصد توافق بین آن ها محاسبه شد. که از طریق روش آماری پی اسکات پایایی ۸۹٪. به دست آمد که نشان دهنده ی پایایی مناسب ابزار اندازه گیری اطلاعات در پژوهش است. جهت تعیین روایی از روایی صوری یا محتوایی استفاده شد به این صورت که چک لیست به تأیید چند نفر از متخصصین در این زمینه رسید. در این پژوهش به منظور ارائه نتایج بدست آمده، از روش های آمار توصیفی استفاده شده است و با ترسیم جداول و نمودارها به بررسی و توصیف بازده های یادگیری به کار رفته در کتاب های ششم ابتدایی پرداخته شده است.

یافته‌های پژوهش

سوال اول: تا چه میزان محتوای کتاب فارسی (مهارت‌های نوشتاری) پایه ششم ابتدایی براساس بازده‌های یادگیری گانیه، طراحی شده است؟

جدول ۱ تحلیل محتوای کتاب فارسی (مهارت‌های نوشتاری) ششم دبستان براساس بازده‌های یادگیری گانیه

فصل‌های کتاب	بازده‌های یادگیری گانیه										
	اطلاعات کلامی					مهارت‌های ذهنی					
	برچسب	واقعیت	اطلاعات سازمان یافته	تمیز	مفهوم عینی	مفهوم تعریف شده	قواعد	قواعد برتر	نگرش‌ها	مهارت‌های حرکتی	راهبردهای شناختی
۱	-	-	۱۱	۴	-	۱	۵	۵	۲	۲	۱
۲	-	۲	۱۰	۲	-	۳	۸	۳	۲	۲	۲
۳	-	-	۹	۶	-	-	۸	۳	۲	۲	۱
۴	-	۱	۱۲	۲	۱	۲	۹	۴	۱	۲	۳
۵	-	-	۱۱	۴	-	۲	۴	۶	۳	۲	۲
۶	-	-	۱۱	۴	-	-	۹	۳	۱	۲	۲
۷	۲	-	۱۷	۳	-	۲	۷	۹	۱	۲	۲
فراوانی کل	۲	۳	۸۱	۲۵	۱	۱۰	۴۷	۳۳	۲۰	۱۲	۱۳
درصد فراوانی کل	۰/۸۱	۱/۲۱	۳۲/۸	۱۰/۱۲	۰/۴	۴/۰۵	۱۹/۰۳	۱۳/۳۶	۸/۱	۴/۸۶	۵/۲۶
جمع بندی مقوله‌ها	۸۶	۱۱۶									
درصد فراوانی مقوله‌ها	۳۴/۸۲	۴۶/۹۶									
مجموع بازده های یادگیری	۲۴۷										

بررسی جدول ۱ نشان می‌دهد که: با توجه به کل بازده‌های یادگیری مطرح شده در کتاب فارسی (مهارت‌های نوشتاری)؛ کمترین این درصد فراوانی بازده‌های یادگیری مهارت‌های حرکتی با ۴/۸۶٪ و بیشترین تعداد مربوط به بازده یادگیری مهارت‌های ذهنی به فراوانی درصد ۴۶/۹۶٪ بوده است. با توجه به جدول ۲-۴ توزیع درصد فراوانی سه بازده یادگیری دیگر ۳۴/۸۲٪ اطلاعات کلامی، ۸/۱٪ نگرش‌ها و ۵/۲۶٪ راهبردهای شناختی بوده است. اگر بازده‌های یادگیری گانیه را به تفکیک در نظر بگیریم، محتوای کتاب فارسی (مهارت‌های نوشتاری) بر اساس بازده‌های یادگیری گانیه ۰/۸۱٪ برچسب‌ها، ۱/۲۱٪ واقعیت، ۳۲/۸٪ اطلاعات سازمان یافته، ۱۰/۱۲٪ تمیز، ۰/۴٪ مفهوم عینی، ۴/۰۵٪ مفهوم تعریف شده، ۱۹/۰۳٪ قواعد، ۱۳/۳۶٪ قواعد برتر، ۸/۱٪ نگرش‌ها، ۴/۸۶٪ مهارت‌های حرکتی و ۵/۲۶٪ راهبرد شناختی می‌باشد.

سوال دوم: تا چه میزان محتوای کتاب فارسی (مهارت های خوانداری) پایه ششم ابتدایی براساس بازده های یادگیری گانیه، طراحی شده است؟

جدول ۲ تحلیل محتوای کتاب فارسی ششم دبستان براساس بازده های یادگیری گانیه

فصل های کتاب	بازده های یادگیری گانیه								
	مهارت های ذهنی					اطلاعات کلامی			
	تجزیه	مفهوم عینی	مفهوم تعریف شده	قواعد	قواعد برتر	اطلاعات سازمان یافته	واقعییت	تجزیه	مهارت های حرکتی
۱	-	-	۴	۲	-	۱۱	۱	۱	۳
۲	-	-	۵	-	-	۱۰	-	-	۳
۳	۱	-	۱	۳	-	۱۰	-	-	۶
۴	-	-	-	۲	۳	۹	-	-	۴
۵	-	-	-	-	-	۱۰	-	۴	۲
۶	-	-	۲	۵	-	۱۲	-	۱	۲
۷	-	-	-	۴	۱	۱۶	-	-	۶
فراوانی کل	۱	۰	۱۲	۱۶	۴	۷۸	۱	۶	۲۷
درصد فراوانی کل	۰/۴۸	۰	۵/۸	۷/۷۳	۱/۹۳	۳۷/۶۸	۰/۴۸	۲/۹	۹/۶۶
جمع بندی مقوله ها	۳۳					۸۵			
درصد فراوانی مقوله ها	۱۵/۹۴					۴۱/۰۶			
مجموع بازده های یادگیری	۲۰۷								

بررسی جدول ۲ نشان می دهد که: با توجه به کل بازده های یادگیری مطرح شده در کتاب فارسی (بخوانیم)؛ کمترین درصد فراوانی بازده های یادگیری، مهارت های حرکتی ۹/۶۶٪ و بیشترین فراوانی درصد ۴۱/۰۶٪ اطلاعات کلامی بوده است. با توجه به جدول ۲ توزیع درصد فراوانی سه بازده دیگر شامل ۱۵/۹۴٪ مهارت های ذهنی، ۲۰/۲۹٪ نگرش ها و ۱۳/۰۵٪ راهبردهای شناختی بوده است. اگر درصد فراوانی بازده های یادگیری گانیه را به تفکیک در نظر بگیریم، با توجه به جدول محتوای کتاب فارسی (بخوانیم) براساس بازده های یادگیری گانیه شامل: ۲/۹٪ برچسب ها، ۰/۴۸٪ واقعیت، ۳۷/۶۸٪ اطلاعات سازمان یافته، ۰/۴۸٪ تمیز، ۵/۸٪ مفهوم تعریف شده، ۷/۷۳٪ قواعد، ۱/۹۳٪ قواعد برتر، ۲۰/۲۹٪ نگرش ها، ۹/۶۶٪ مهارت های حرکتی، ۱۳/۰۵٪ راهبردهای شناختی می باشد. به بازده یادگیری مفهوم عینی در این کتاب پرداخته نشده است.

بحث و نتیجه گیری

هدف از هر نوع آموزش، تسهیل فرایند یادگیری است، اما یادگیری موضوع مشخص و واحدی نیست و تقریباً تمام فعالیت هایی که در طول زندگی انجام می دهیم از تجارب یادگیری ما سرچشمه می گیرد. از این رو می توان گفت که هدف های آموزشی هم متفاوت بوده و متناسب با دیدگاه های مختلف در حوزه یادگیری طبقه بندی های مختلفی از آن به عمل آمده است (سیف، ۱۳۸۸). مهمترین طبقه بندی صورت گرفته مربوط به گانیه می باشد پژوهش حاضر نیز که با هدف تحلیل محتوای کتاب های فارسی (مهارت های نوشتاری و مهارت های خوانداری) بر اساس میزان توجه به بازده های یادگیری گانیه صورت گرفته است به بررسی سوالات زیر می پردازد.

سوال اول: تا چه میزان محتوای کتاب فارسی (مهارت های نوشتاری) پایه ششم ابتدایی براساس بازده های یادگیری گانیه، طراحی شده است؟

با توجه به جدول ۱ کل بازده های یادگیری مطرح شده در کتاب فارسی (مهارت های نوشتاری) ۲۴۷ مورد می باشد؛ کمترین این تعداد بازده های یادگیری مهارت های حرکتی ۱۲ مورد و درصد ۴/۸۶٪ و بیشترین تعداد مربوط به بازده یادگیری مهارت های ذهنی به فراوانی ۱۱۶ و درصد ۴۶/۹۶٪ بوده است. ، اما از نظر پرداختن مناسب به هر پنج بازده یادگیری گانیه در کل کتاب ها توجهی نشده است، به طوری که از ۲۴۷ مورد از بازده های یادگیری، ۲۰۲ مورد از آن یعنی ۸۱/۷۸٪ فقط شامل دو نوع بازده یادگیری «مهارت های ذهنی» و «اطلاعات کلامی» می باشد و از ۳ نوع دیگر بازده های یادگیری یعنی «راهبردهای شناختی»، «مهارت های حرکتی» و «نگرش ها» در کل کتب پایه ششم ۴۵ مورد؛ یعنی ۱۸/۲۲٪ آورده شده است. که بیانگر توزیع نامناسب انواع مختلف بازده های یادگیری گانیه در کتاب فارسی (مهارت نوشتاری) می باشد. از اهداف کلی این کتاب، آشنایی دانش آموزان با "ساختار زبان فارسی معیار"، "زبان گفتار و نوشتار"، "جلوه های هنری زبان" و مسائل کلی جامعه در قالب مهارت های زندگی می باشد و دانش آموزان با گذراندن این درس قادر به تقویت حافظه و راهکارهای پرورش خلاقیت می باشند. با توجه به یافته های تحقیق، در راستای رسیدن به این اهداف بیشتر بازده های یادگیری این کتاب شامل اطلاعات کلامی و مهارت های ذهنی می باشد. نتایج حاصل از تحلیل این سوال با پژوهش مهدیان و همکاران (Mehdian and et al, 2002) همسو به خاطر پرداختن به بازده های اطلاعات کلامی و مهارت های ذهنی و عدم توجه به بازده های مهارت های حرکتی و نگرش ها می باشد و با پژوهش های شکوهی (Shokouhi, 2003)، سلاحچی (Salahchi, 2005)، خدام و همکاران (Khodam and et al, 2006) رضوانی و زمانی (Rezvani & Zamani, 2012) ناهمسویی و ناهمخوانی دارد. زیرا با توجه به نتایج جدول ۲ در کتاب فارسی (مهارت های خوانداری) به بازده یادگیری مهارت های ذهنی بیشتر از اطلاعات کلامی پرداخته شده است.

سوال دوم: تا چه میزان محتوای کتاب فارسی (مهارت خوانداری) پایه ششم ابتدایی براساس بازده های یادگیری گانیه، طراحی شده است؟

بررسی جدول ۲ نشان می دهد که کل بازده های یادگیری مطرح شده در کتاب فارسی (مهارت های خوانداری) ۲۰۷ مورد می باشد؛ کمترین تعداد بازده های یادگیری مهارت های حرکتی با ۲۰ مورد و درصد ۹/۶۶٪ و بیشترین تعداد مربوط به بازده یادگیری اطلاعات کلامی به فراوانی ۸۵ و درصد ۴۱/۰۶٪ بوده است. با توجه به جدول ۲، توزیع درصد فراوانی سه بازده دیگر شامل ۱۵/۹۴٪ مهارت های ذهنی، ۲۰/۲۹٪ نگرش ها و ۱۳/۰۵٪ راهبردهای شناختی بوده است. در این کتاب به ترتیب بیشترین فراوانی بازده های یادگیری به ترتیب شامل: اطلاعات کلامی، نگرش ها، مهارت های ذهنی، راهبردهای شناختی و در آخر مهارت های حرکتی بوده است. و اگر بازده های یادگیری گانیه را به تفکیک بازده مقوله در نظر بگیریم بیشترین فراوانی را بازده یادگیری اطلاعات سازمان یافته با ۳۷/۶۸٪ به خود اختصاص داده است. در این کتاب به بازده مفهوم عینی پرداخته نشده است. با توجه به اهداف بیان شده در راهنمای معلم کتاب فارسی، تقویت چهار مهارت زبان آموزی (گوش دادن، سخن گفتن، خواندن و نوشتن) از جمله مهمترین اهداف کلی برنامه درسی فارسی می باشد. که در این کتاب به طور مناسبی به آن پرداخته نشده است و درصد کمی از بازده های یادگیری به مهارت های حرکتی اختصاص دارد. توانایی به کارگیری مهارت های اصلی زبان و خواندن و نوشتن متون زبان فارسی از اهداف کلی پایه ششم ابتدایی می باشد که در راستای دستیابی به این هدف در کتاب فارسی (مهارت -های خوانداری)، به مهارت های حرکتی نسبت به دیگر بازده های یادگیری توجه مناسبی نشده است. نتایج حاصل از تحلیل این سوال با پژوهش های سلاحچی (Salahchi, 2005)، شکوهی (Shokouhi, 2003)، رضوانی و زمانی (Rezvani & Zamani, 2012) و خدام و همکاران (Khodam and et al, 2006) همسو و همخوانی دارد. زیرا با بررسی جدول ۲ بازده یادگیری اطلاعات کلامی بیشترین درصد فراوانی را در کتاب فارسی به خود اختصاص داده است. با توجه به مطالب گفته شده و با توجه به اهمیت وجود بازده های یادگیری در محتوای کتاب درسی پیشنهاد می شود

که مولفان و برنامه ریزان کتاب های درسی در دوره ابتدایی به بازده های یادگیری و ایجاد توازن در توزیع آن توجه نمایند تا در زمینه های زیر مفید واقع شوند. ۱- نتایج یادگیری مورد نظر (مانند دانستن، فهمیدن، کاربرد و ...) و تغییرات رفتاری مربوط به آنها مشخص می شوند و زبان مشترکی بین معلم و دانش آموز و ارزشیاب برقراری گردد ۲- در امر تدریس به معلم کمک می کنند. ۳- در امر یادگیری به دانش آموز کمک می کنند. ۴- برای ارزشیابی دانش آموزان از آنها استفاده می شود ۵- تدریس معلم در درس های بعدی را بهبود می بخشد. در مورد لزوم استفاده از بازده های یادگیری گانیه در درس فارسی (مهارت های خوانداری و نوشتاری) می توان گفت که بازده های یادگیری به ویژه هدفها به معلم کمک می کند تا نحوه ظهور رفتارهایی را که از شاگردان انتظار دارد با دقت بیشتری مشخص می کند و برای رسیدن به آنها روش های تدریس و وسایل و مواد آموزشی مناسب انتخاب نماید. تعیین هدف به طور واضح به معلم امکان می دهد تا به آسانی از نتایج کار خود و دانش آموزان ارزشیابی به عمل می آورد و آزمون های مناسبی در رابطه با اهداف تهیه کند و دانش آموزان در پرتو هدفها می توانند کمیت و کیفیت پیشرفت خود پی می برند و فعالیت های یادگیری خود را با هدف منطبق می سازند.

Reference

- Aghazadeh, M. (2006) An Overview of the Role of Language in Religious Education. **Islamic Education Quarterly**, 1 (2): 7-20. (in Persian)
- Ali Abadi, K. (2006) **Introduction to Educational Technology**. Tehran: Payam Noor University Press.
- Fathi Vajjargah, C. Aghazadeh, M. (2007) **Textbook Authoring Guide**. Tehran: Aiezh. (in Persian)
- Fardanesh, H. (2006) **Theoretical Foundations of Educational Technology**. Tehran: Samt Publications. (in Persian)
- Gagne, R.M (1985) **Learning Conditions and Educational Theory**. Translated by. Jafar Najafi Zand (1993). Tehran: Roshd Publications. (in Persian)
- Gokdemir, A., Akdemir, O. Vural, O. F. (2013) Using Gagne's Nine Events in Learning Management Systems. **Procedia-Social and Behavioral Sciences**, 106: 3268-3272.
- Khodam, H. Joyibari, L. Sannago, A. (2005) Question Design Skills by Nursing Clinical Trainers, **Iranian Journal of Medical Education**, 5 (2): 192-191. (in Persian)
- Jono, M. N. H. H. Aziz, A. A. Ibrahim, M. Noh, N. M. (2012). Instructional Design and Learning Theory on the Development of C++ Programming Multimedia Content. **Procedia-Social and Behavioral Sciences**, 67: 335-344.
- Ozdileka, Z. Robeckb, E. (2009) Operational priorities of instructional designers analyzed within the steps of the Addie instructional design model. **Procedia Social and Behavioral Sciences**. 1: 2046-2050.
- Mehdian M, Moniri R, Vakili Z, Ramzani Y. (2002) Survey of Educational Objectives of Kashan University of Medical Sciences Departments in 2002. **Iranian Journal of Medical Education**. 2 :38-38. (in Persian)
- Maleki, H. (2008) **Textbook (Design and Writing)**. Tehran: Allameh Tabatabai University Press. (in Persian)
- Mortazavi Aghdam, P. (2008) **Analysis and Evaluation of Electronic Content of General Persian Course Based on its Adaptation to Mayer Principles and Bloom's Educational Purposes at Khaje Nasir Toosi University**. Master thesis, Khaje Nasir Toosi University. (in Persian)
- RaeisDana, F. (1997). Research and Study of Mathematics Curriculum Curriculum Content. **Journal of Education**, 41-42 (22): 86-107. (in Persian)
- Rasouli, M. Amir Atashani, Z. (2011) **Content analysis with a textbook approach**. Tehran: Sociologists.
- Research Deputy (2003). **Looking for ways to compile textbooks**. Qom: Imam Khomeini Educational and Research Institute Publications Center. (in Persian)

- Rezvani, R. Zamani, G.H.(2012) Investigating the Alignment of University Entrance Exams, Textbooks and Official Standards of TEFL in terms of Anderson and Krathwohl's Taxonomy of Educational Objectives. **New Approach in Educational Management**, 11: 105-120. (in Persian)
- Safari, Y.Marzouki, R. (2009). Assessment of textbook content, teaching guide and educational goals of secondary education. **Teaching and Learning Studies**, 1(2): 76-76. (in Persian)
- Saif, A. (2009) **Modern Breeding Psychology: The Psychology of Learning and Education**. Tehran: Doran Publishing. (in Persian)
- Salahchi, M. (2005) **Content Analysis of Secondary School Economics Book Based on Bloom et al .'s Classification of Behavioral Goals at Cognitive Level**. Master thesis, Islamic Azad University, Central Tehran. (in Persian)
- Samadi, P. Mehmandoost Qamsari, Z. (2011) Research-Based Approach to First-Year Secondary Textbooks and Comparison with Educational Objectives of Textbooks, **Curriculum Studies**, 5 (20): 115-80. (in Persian)
- Saroneh, S. (2008). **Analysis and Evaluation of Electronic Content of Public English Lesson of Payam Noor University Based on Curriculum Goals and Mayer Seven Principles**. Master thesis. Allameh Tabataba'i University. Faculty of Psychology and Educational Sciences. (in Persian)
- Shabani, H. (2001) **Educational Skills (Teaching Methods and Techniques)**. Tehran: Samat Publications. (in Persian)
- Shoari Nejad, A. A. (1994) **The Psychology of Growth**. Tehran: Roshd Publications. (in Persian)
- Shokouhi, R. (2003) **Content Analysis of the New Persian Secondary School Textbook Based on Classification of Educational Objectives in the Cognitive Area (Bloom et al.)**. Master thesis, Teacher Training University of Tehran. (in Persian)

